1. భారత ఆర్థిక వ్యవస్థపై బాహ్య రుణ ప్రభావాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి. భారతదేశం తన విదేశీ రుణాలను ఎలా సమర్థవంతంగా నిర్వహించగలదు?

బాహ్య రుణం అంటే ఒక దేశం విదేశీ సంస్థలకు చెల్లించాల్సిన మొత్తం డబ్బు. భారతదేశం వంటి అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థకు బాహ్య రుణం రెండు వైపులా పదును ఉన్న కత్తి లాంటిది. ఇది అభివృద్ధికి అవసరమైన మూలధనాన్ని అందించగలదు, కానీ వివేకంతో నిర్వహించకపోతే సంభావ్య నష్టాలను కూడా కలిగి ఉంటుంది. సెప్టెంబర్ 2024 నాటికి, భారతదేశం యొక్క బాహ్య రుణం $711.8 బిలియన్లు, ఇది దేశ GDPలో 19.4%. ఇది జూన్ 2024 నుండి 4.3% పెరిగింది.

సానుకూల ప్రభావాలు:

- **అభివృద్ధి కోసం ఆర్థిక సహాయం:** బాహ్య రుణం దేశీయ వనరులను భర్తీ చేయగలదు, దీని వలన భారతదేశం మౌలిక సదుపాయాలు, విద్య మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ వంటి కీలకమైన రంగాలలో పెట్టుబడి పెట్టడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. ఇది ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రేరేపించగలదు మరియు జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపరుస్తుంది.
- **ప్రపంచ మూలధన ప్రాప్యత:** ఇది దేశీయ రుణాల కంటే తక్కువ వడ్డీ రేట్లకు, ముఖ్యంగా దీర్ఘకాలిక ప్రాజెక్టులకు పెద్ద మొత్తంలో నిధులను పొందేందుకు వీలు కల్పిస్తుంది.
- **సాంకేతిక బదిలీ:** అంతర్జాతీయ సంస్థల నుండి లేదా FDI ద్వారా రుణాలు తీసుకోవడం వల్ల సాంకేతికత మరియు నైపుణ్యం బదిలీకి వీలు కలుగుతుంది, ఆవిష్కరణ మరియు ఉత్పాదకతను పెంచుతుంది.
- **మెరుగైన క్రెడిట్ యోగ్యత:** బాహ్య రుణాన్ని బాధ్యతాయుతంగా తీర్చడం వలన దేశం యొక్క క్రెడిట్ యోగ్యత పెరుగుతుంది, భవిష్యత్తులో పెట్టుబడులను ఆకర్షించడం సులభం అవుతుంది.

ప్రతికూల ప్రభావాలు:

- **రుణ భారం:** అధిక బాహ్య అప్పు భారీ రుణ సేవల భారానికి దారితీస్తుంది, ఎగుమతి ఆదాయంలో గణనీయమైన భాగాన్ని అసలు మరియు వడ్డీని తిరిగి చెల్లించడానికి ఉపయోగిస్తారు. ఇది ప్రభుత్వ ఆర్థిక భారాన్ని పెంచుతుంది మరియు అవసరమైన సేవలపై ఖర్చును పరిమితం చేస్తుంది.
- **బాహ్య షాక్‌లకు గురయ్యే అవకాశం:** పెద్ద బాహ్య రుణం ఆర్థిక వ్యవస్థను కరెన్సీ హెచ్చుతగ్గులు, ప్రపంచ వడ్డీ రేట్లలో మార్పులు మరియు వస్తువుల ధరల అస్థిరత వంటి బాహ్య షాక్‌లకు గురి చేస్తుంది. ఈ షాక్‌లు ఆర్థిక వృద్ధికి అంతరాయం కలిగించవచ్చు మరియు ఆర్థిక అస్థిరతకు దారితీయవచ్చు.
- **కరెన్సీ రిస్క్:** అప్పును విదేశీ కరెన్సీలో సూచిస్తే, దేశీయ కరెన్సీ విలువ తగ్గడం వల్ల అప్పును తీర్చే ఖర్చు పెరుగుతుంది, ఆర్థిక వ్యవస్థపై మరింత భారం పడుతుంది.
- **షరతులు:** బహుపాక్షిక సంస్థల నుండి రుణాలు ఒక దేశం యొక్క విధాన స్థలాన్ని పరిమితం చేసే మరియు దాని ప్రయోజనాలకు అనుకూలంగా లేని విధానాలను స్వీకరించేలా బలవంతం చేసే షరతులతో రావచ్చు.

- **రుణ ఉచ్చు:** అత్యంత దారుణమైన సందర్భంలో, ఒక దేశం తన రుణాన్ని తీర్చలేకపోతే, అది రుణ ఉచ్చులో పడవచ్చు, అక్కడ ఉన్న రుణాన్ని తిరిగి చెల్లించడానికి ఎక్కువ అప్పులు చేయవలసి ఉంటుంది, ఇది రుణాల దుర్మార్గపు చక్రానికి దారితీస్తుంది.

విదేశీ రుణాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం:

భారతదేశం తన విదేశీ రుణాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి అనేక వ్యూహాలను అవలంబించవచ్చు:

- **వివేకవంతమైన రుణాలు:** అవసరమైనప్పుడు మాత్రమే అప్పు తీసుకోవాలి మరియు అప్పు తీర్చడానికి రాబడినిచ్చే ఉత్పాదక పెట్టుబడుల కోసం మాత్రమే అప్పు చేయాలి. వినియోగం లేదా ఉత్పాదకత లేని ఖర్చు కోసం అధిక అప్పులు తీసుకోకుండా ఉండాలి.
- **రుణం తీసుకునే వనరులను వైవిధ్యపరచడం:** ఒకే ఒక్క రుణ వనరుపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించాలి. బహుపాక్షిక ఏజెన్సీలు, ద్వైపాక్షిక ఒప్పందాలు మరియు అంతర్జాతీయ మూలధన మార్కెట్లు వంటి విభిన్న ఎంపికలను అన్వేషించాలి, తద్వారా రిస్క్‌ను వైవిధ్యపరచవచ్చు.
- **ఆరోగ్యకరమైన రుణ-జిడిపి నిష్పత్తిని నిర్వహించడం:** బాహ్య రుణం-జిడిపి నిష్పత్తిని స్థిరమైన స్థాయిలో ఉంచండి. ఇది దేశం తన ఆర్థిక వృద్ధికి హాని కలిగించకుండా తన రుణాన్ని తీర్చగల సామర్థ్యాన్ని సూచిస్తుంది.
- **కరెన్సీ రిస్క్ నిర్వహణ:** కరెన్సీల మిశ్రమంలో రుణాలు తీసుకోవడం ద్వారా లేదా కరెన్సీ ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి హెడ్జింగ్ సాధనాలను ఉపయోగించడం ద్వారా కరెన్సీ హెచ్చుతగ్గులకు గురికావడాన్ని తగ్గించాలి.
- **ఎగుమతి పోటీతత్వాన్ని బలోపేతం చేయడం:** ఎగుమతి ఆదాయాలను పెంచడానికి ఎగుమతి పోటీతత్వాన్ని పెంచండి, ఇది బాహ్య రుణాన్ని మరింత సులభంగా తీర్చడానికి ఉపయోగపడుతుంది.
- **దేశీయ వనరుల సమీకరణను ప్రోత్సహించడం:** బాహ్య రుణాలపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడానికి దేశీయ పొదుపు మరియు పెట్టుబడులను పెంచడంపై దృష్టి పెట్టాలి.
- **ప్రభావవంతమైన రుణ నిర్వహణ:** రుణాలు తీసుకోవడం, రుణ స్థాయిలను పర్యవేక్షించడం మరియు రుణ లావాదేవీలలో పారదర్శకతను నిర్ధారించడం కోసం స్పష్టమైన మార్గదర్శకాలతో కూడిన బలమైన రుణ నిర్వహణ చట్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి.
- **మంచి స్థూల ఆర్థిక విధానాలు:** ఆర్థిక వృద్ధి, ధరల స్థిరత్వం మరియు ఆర్థిక క్రమశిక్షణను ప్రోత్సహించే మంచి స్థూల ఆర్థిక విధానాలను అనుసరించాలి. ఇది బాహ్య రుణాన్ని నిర్వహించడానికి అనుకూలమైన వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తుంది.

సంభావ్య నష్టాలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించడం ద్వారా మరియు చురుకైన వ్యూహాలను అనుసరించడం ద్వారా, భారతదేశం తన ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని కాపాడుకుంటూ అభివృద్ధి కోసం బాహ్య రుణాన్ని ఒక సాధనంగా ఉపయోగించుకోవచ్చు. దీర్ఘకాలికంగా నిర్ధారించడానికి బాహ్య వనరులను ఉపయోగించడం మరియు స్థిరమైన రుణ భారాన్ని నిర్వహించడం మధ్య సమతుల్యతను సాధించడం చాలా ముఖ్యం.

2. భారతదేశ పన్ను-జిడిపి నిష్పత్తిని పెంచడంలో ఉన్న సవాళ్లను చర్చించండి. పన్ను సమ్మతి మరియు సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి చర్యలను సూచించండి.

వనరులను సమీకరించడంలో ప్రభుత్వ సామర్థ్యానికి కీలకమైన సూచిక అయిన భారతదేశ పన్ను-జిడిపి నిష్పత్తి, ఇతర అభివృద్ధి చెందుతున్న మరియు అభివృద్ధి చెందిన దేశాలతో పోలిస్తే తక్కువగా ఉంది. ఇది ప్రజా సేవలు, మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి మరియు సామాజిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు నిధులు సమకూర్చడంలో గణనీయమైన సవాలును అందిస్తుంది.

భారతదేశ పన్ను-GDP నిష్పత్తిని పెంచడంలో సవాళ్లు:

1. పెద్ద అనధికారిక రంగం: భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో గణనీయమైన భాగం అనధికారిక కార్యకలాపాల ద్వారా వర్గీకరించబడుతుంది, తరచుగా నగదు ఆధారితమైనవి. దీని వలన ఆదాయాన్ని ట్రాక్ చేయడం మరియు పన్ను సమ్మతిని అమలు చేయడం కష్టమవుతుంది.

- నేషనల్ స్టాటిస్టికల్ ఆఫీస్ (NSO) ప్రకారం, 2019-20లో భారతదేశ GDPకి అనధికారిక రంగం దాదాపు 24% దోహదపడింది.

2. ఇరుకైన పన్ను బేస్: జనాభాలో కొద్ది శాతం మంది మాత్రమే వాస్తవానికి ఆదాయపు పన్ను రిటర్నులను దాఖలు చేస్తారు. తక్కువ తలసరి ఆదాయం, వ్యవసాయ ఆదాయానికి మినహాయింపులు మరియు అసంఘటిత రంగంలో పనిచేసే పెద్ద సంఖ్యలో ప్రజలు వంటి అంశాలు దీనికి కారణం.

- 2022-23 అసెస్‌మెంట్ సంవత్సరంలో, 1.4 బిలియన్లకు పైగా జనాభాలో కేవలం 8.16 కోట్ల మంది వ్యక్తులు మాత్రమే ఆదాయపు పన్ను రిటర్న్‌లను దాఖలు చేశారు.
- **పన్ను ఎగవేత:** పన్ను ఎగవేత, అంటే వ్యక్తులు మరియు వ్యాపారాలు ఉద్దేశపూర్వకంగా ఆదాయాన్ని తక్కువగా నివేదించడం లేదా పన్నులు చెల్లించకుండా ఉండటానికి చట్టవిరుద్ధ కార్యకలాపాలలో పాల్గొనడం అనేది ఒక ముఖ్యమైన సమస్య.
- పన్ను బాధ్యతను తగ్గించడానికి చట్టపరమైన లొసుగులను ఉపయోగించి పన్ను ఎగవేత కూడా తక్కువ వసూళ్లకు దోహదం చేస్తుంది.
- **బినామీ లావాదేవీలు (నిషేధం) చట్టం, 1988:** బినామీ లావాదేవీలను నిషేధించడం ద్వారా నల్లధనం మరియు పన్ను ఎగవేతను అరికట్టడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

3. సంక్లిష్ట పన్ను చట్టాలు: భారతదేశ పన్ను చట్టాలు సంక్లిష్టంగా మరియు గజిబిజిగా ఉన్నాయని విమర్శించబడ్డాయి, దీనివల్ల పన్ను చెల్లింపుదారులు అర్థం చేసుకోవడం మరియు పాటించడం కష్టమవుతుంది. ఇది అనుకోకుండా తప్పులకు దారితీస్తుంది మరియు పన్ను ఎగవేతకు అవకాశాలను కూడా సృష్టిస్తుంది.

4. అసమర్థమైన పన్ను నిర్వహణ: పన్ను పరిపాలన వ్యవస్థ అవినీతి, సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని నెమ్మదిగా స్వీకరించడం మరియు పన్ను అధికారులకు తగినంత శిక్షణ లేకపోవడం, సమర్థవంతమైన పన్ను వసూలుకు ఆటంకం వంటి సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుంది.

5. తక్కువ పన్ను నైతికత: పన్నుల ధైర్యం, పౌరులు పన్నులు చెల్లించడానికి ఇష్టపడటం చాలా తక్కువ. ప్రభుత్వంపై నమ్మకం లేకపోవడం, అవినీతిని గ్రహించడం మరియు పన్నులు సమర్థవంతంగా ఉపయోగించడం లేదనే భావన వంటి అంశాలు దీనికి కారణమని చెప్పవచ్చు.

6. మినహాయింపులు మరియు ప్రోత్సాహకాలు: నిర్దిష్ట రంగాలకు లేదా పరిశ్రమలకు అందించే వివిధ పన్ను మినహాయింపులు మరియు ప్రోత్సాహకాలు, కొన్నిసార్లు అవసరమైనప్పటికీ, పన్ను ఆధారాన్ని క్షీణింపజేస్తాయి మరియు తక్కువ పన్ను-GDP నిష్పత్తికి దోహదం చేస్తాయి.

పన్ను సమ్మతి మరియు సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి చర్యలు:

1. పన్ను బేస్‌ను విస్తరించడం:

- **ఆర్థిక వ్యవస్థను అధికారికీకరించడం:** డిజిటల్ లావాదేవీలను ప్రోత్సహించడం, వ్యాపార నమోదును సరళీకృతం చేయడం మరియు కార్మిక చట్టాలను బలోపేతం చేయడం ద్వారా అధికారికీకరణను ప్రోత్సహించడం.
- **అవగాహన పెంచడం:** పన్నులు చెల్లించడం యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఉండటం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాల గురించి పౌరులకు అవగాహన కల్పించడానికి ప్రచారాలను నిర్వహించడం.
- **పన్ను చెల్లింపుదారుల సేవలను మెరుగుపరచడం:** ఆన్‌లైన్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు, సరళీకృత ఫారమ్‌లు మరియు సహాయ కేంద్రాల ద్వారా రిటర్న్‌లు దాఖలు చేయడం మరియు పన్నులు చెల్లించడం సులభతరం చేయండి.

2. పన్ను పరిపాలనను బలోపేతం చేయడం:

- **సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మెరుగుదల:** మెరుగైన పన్ను వసూలు, ట్రాకింగ్ మరియు విశ్లేషణ కోసం సాంకేతికతలో పెట్టుబడి పెట్టడం. సంభావ్య పన్ను ఎగవేతదారులను గుర్తించడానికి మరియు సమ్మతిని మెరుగుపరచడానికి డేటా విశ్లేషణలను ఉపయోగించండి.

- **సామర్థ్య నిర్మాణం:** పన్ను చట్టాలు, దర్యాప్తు మరియు సాంకేతిక పరిజ్ఞానం వినియోగంలో వారి నైపుణ్యాలను పెంపొందించడానికి పన్ను అధికారులకు శిక్షణ ఇవ్వడం.
- **అవినీతిని తగ్గించడం:** పెరిగిన పారదర్శకత, డిజిటలైజేషన్ మరియు బలమైన జవాబుదారీతనం ద్వారా పన్ను పరిపాలన వ్యవస్థలో అవినీతిని అరికట్టడానికి చర్యలు అమలు చేయడం.
- **ప్రాజెక్ట్ అంతర్దృష్టి:** మెరుగైన పన్ను సమ్మతి మరియు పన్ను ఎగవేతను గుర్తించడం కోసం డేటా విశ్లేషణలను ఉపయోగించడానికి ఆదాయపు పన్ను శాఖ ద్వారా ఒక చొరవ.

3. పన్ను చట్టాలను సరళీకరించడం:

- **పన్ను నిర్మాణాన్ని హేతుబద్ధీకరించడం:** పన్ను స్లాబ్‌ల సంఖ్యను తగ్గించడం, అనవసరమైన మినహాయింపులను తొలగించడం మరియు వ్యవస్థను సులభంగా అర్థం చేసుకోవడం ద్వారా పన్ను చట్టాలను సరళీకరించండి.
- **సమ్మతి భారాన్ని తగ్గించడం:** పన్ను విధానాలను క్రమబద్ధీకరించడం మరియు పన్ను చెల్లింపుదారులపై, ముఖ్యంగా చిన్న వ్యాపారాలపై భారాన్ని తగ్గించడం.
- **వస్తువులు మరియు సేవల పన్ను (GST) చట్టం:** పరోక్ష పన్నులను సరళీకృతం చేయడానికి మరియు పన్ను సమ్మతిని మెరుగుపరచడానికి 2017 లో ప్రవేశపెట్టబడింది.

4. పన్ను సమ్మతిని మెరుగుపరచడం:

- **అమలును బలోపేతం చేయడం:** పన్ను ఎగవేతదారులపై కఠిన చర్యలు తీసుకోవడం మరియు నిబంధనలు పాటించకపోతే జరిమానాలు పెంచడం.
- **స్వచ్ఛంద సమ్మతిని ప్రోత్సహించడం:** స్వచ్ఛంద సమ్మతి కోసం ప్రోత్సాహకాలను అందించడం, సకాలంలో దాఖలు చేసినందుకు బహుమతులు మరియు నిజాయితీగల పన్ను చెల్లింపుదారులకు పన్ను ప్రయోజనాలు వంటివి.
- **సాంకేతికతను ఉపయోగించుకోవడం:** ఆర్థిక లావాదేవీలను ట్రాక్ చేయడానికి మరియు సంభావ్య పన్ను ఎగవేతదారులను గుర్తించడానికి సాంకేతికతను ఉపయోగించడం.

5. పన్ను ధైర్యాన్ని నిర్మించడం:

- **పారదర్శకతను పెంచడం:** పన్ను ఆదాయ వినియోగంలో పారదర్శకతను నిర్ధారించడం మరియు వారి పన్నులు ఎలా ఉపయోగించబడుతున్నాయో పౌరులతో సమర్థవంతంగా కమ్యూనికేట్ చేయడం.
- **పాలనను మెరుగుపరచడం:** ప్రజల విశ్వాసాన్ని పెంచడానికి మరియు పన్ను సమ్మతిని ప్రోత్సహించడానికి పాలనను మెరుగుపరచడం మరియు అవినీతిని తగ్గించడం.
- **ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1961:** ప్రత్యక్ష పన్నులను నియంత్రిస్తుంది, సమ్మతి మరియు సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి కాలానుగుణంగా సవరించబడింది.

ఈ చర్యలను అమలు చేయడం ద్వారా మరియు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించుకోవడం ద్వారా, భారతదేశం క్రమంగా దాని పన్ను-GDP నిష్పత్తిని పెంచుకోవచ్చు, దీని వలన ప్రభుత్వం అభివృద్ధి మరియు ప్రజా సేవల కోసం మరిన్ని వనరులను సమీకరించుకోగలుగుతుంది.